

De nacht van Ronke

Over het boek

Auteur: Jef Aerts

Illustrator: Marit Törnqvist

Uitgeverij: Querido

Over de makers

Jef Aerts groeide op in een bosrijk dorp in de buurt van Leuven. Nadat hij vier romans, een dichtbundel en enkele theaterteksten voor volwassenen publiceerde, begon Aerts te schrijven voor kinderen en jongeren. Zijn boeken werden in Vlaanderen onder meer bekroond met de Boekenleeuw, een prijs voor het beste kinder- en jeugdboek. In Nederland kreeg hij driemaal een Zilveren Griffel. Jef Aerts woont met zijn vrouw en drie kinderen op een kleine boerderij met een heleboel dieren.

Met illustrator Marit Törnqvist maakte Aerts in 2013 het prentenboek "Groter dan een droom", waarin een jongetje voor het eerst zijn overleden zusje ontmoet. Het boek werd bekroond met onder meer de Boekenleeuw 2014 en met een Zilveren Griffel. Het werd wereldwijd vertaald in onder meer het Zweeds, Duits, Japans, Deens, Chinees, Koreaans en Perzisch.

Bron: jefaerts.com

Marit Törnqvist werd in 1964 in Uppsala (Zweden) geboren. Op haar vijfde verhuisde ze met haar Nederlandse moeder, Zweedse vader, broer en zus naar Nederland, waar ze in Bussum opgroeide. Nu woont ze met haar man en twee dochters midden in Amsterdam, maar een groot deel van het jaar brengt ze door in een boerderijtje tussen de bossen en meren van Zuid-Zweden. Marit heeft de illustratieopleiding aan de Gerrit Rietveld Academie in Amsterdam gevolgd. Toen Marit na haar eindexamen werk liet zien bij de Zweedse uitgever Rabén & Sjögren werd ze direkt aan Astrid Lindgren gekoppeld. In 1995 verscheen haar eerste zelfgeschreven boek, "Klein verhaal over liefde", dat met een Zilveren Griffel bekroond werd. Marit heeft ook een twintigtal Nederlandse boeken van anderen geïllustreerd. In 2006 ontving Marit voor het boek "Pikkuhenki", geschreven door Toon Tellegen, het Gouden Penseel.

Naast het illustreren en schrijven van boeken is Marit van 1994 tot 1996 decorontwerpster geweest van een driedimensionale reis door het werk van Astrid Lindgren in het Verhalenhuis Junibacken in Stockholm. Verder heeft Marit zich sinds 2009 bezig gehouden met een heleboel meer idealistische projecten rond kinderliteratuur.

Bron: maritornqvist.nl

1. VOOR HET LEZEN

→ Heb je al eens eerder boeken gelezen van deze auteur? Welke? Wat vond je ervan? ("Het kleine paradijs", "Vissen smelten niet", "De blauwe vleugels", "Paard met laarzen", of misschien een van de prentenboeken

“Elke dag iemand anders”, “Kersenhemel”, of het boek waarbij Jef Aerts al eerder met Marit Törnqvist heeft samengewerkt: “Groter dan een droom”)

- Wat vind je van de titels van deze boeken? Ze zeggen niet precies, niet letterlijk, waarover de verhalen gaan. Spreken ze je aan?
 - Waarover gaat “De nacht van Ronke”, denk je?
 - De nacht is voor veel kunstenaars een inspiratiebron. Waaraan denk jij bij ‘nacht’? (donker, zwart, mysterieus, spannend, eng, mooi, weinig/niks zien, nachtblind, verstoppert, sterren, maan, slapen, dromen, nachtmerries, spoken, nachtdieren...) Lees eventueel een of meer gedichten voor uit “Dichter. 18: De nacht”.
<https://www.plint.nl/dichter/dichter-18-de-nacht.html>
-

2. HET VERHAAL

2.1. Korte inhoud

Hoe leuk het sterrenkundekamp ook is, de blinde Ronke had liever op atletiekkamp gewild. Af en toe ontsnapt ze aan de groep om haar renschoenen aan te trekken en zich, bewegend op één plek, te verbeelden dat ze langs het strand rent. Haar buddy Nouri betrapt haar en daagt haar uit om echt vrij te rennen in de buitenlucht. Samen met hem gaat ze het avontuur aan. Op haar beurt probeert Ronke Nouri te overtuigen dat hij contact moet zoeken met zijn opa.

2.2. Cover

- Wat zie je op de omslagillustratie? Wat valt je op? Twee figuren lopen in de branding bij de zee, ze lijken te rennen, bij een ondergaande zon, donkere wolken aan de hemel. De ene figuur spreidt de armen, de andere figuur kijkt naar de eerste figuur. Wie van de twee is Ronke, denk je?
- Spreekt het omslag je aan? Waaraan denk je bij dit omslag? (water, oneindigheid, zweven, vogel, vrijheid, oranje hemel, spiegelend water, naderende problemen (donkere wolken)...))

2.3. Personages

- Ronke voelt zich diep van binnen een atleet, maar ze is door het ongeluk bang geworden om hard te lopen. Kan je je voorstellen dat Ronke zich zo voelt? Wat vind je van haar oplossing om ter plaatse te lopen?
- De volwassenen om Ronke heen, zoals haar vader en Malika, willen ervoor zorgen dat er niks met Ronke gebeurt, omdat ze blind is. “Blijf jij maar lekker dicht bij mij, meisje.” (p.8) Wat vindt Ronke daarvan? Kan je je voorstellen dat de volwassenen zich zo gedragen? Kan je je Ronkes reactie voorstellen?
- Nouri wordt Ronkes buddy. Wat vindt Ronke daarvan? “Ik werd er instant duizelig van.” (p.9) Ze vertrouwt hem eerst nog niet, maar dat verandert gaandeweg. Over zijn voorstel om op de heide te hardlopen ligt ze de hele nacht te piekeren, maar als hij voor haar staat om weg te gaan, beslist ze in een seconde om mee te gaan. Ze waardeert ook wat hij over haar zegt: “Iedereen zei voortdurend van alles over mij. Wat ik kon en wat ik niet kon. Maar dat iemand met zijn ogen dicht kon voelen dat ik sportief was?” (p.63)
- Nouri ziet Ronkes blindzijn niet als een beperking. Hij daagt haar uit om haar angst te overwinnen. “Als je denkt dat je iets niet kan, moet je het zéker proberen. Zelfs een zwaluw moet eerst leren vallen voor hij kan vliegen.” (p.56). Vind je dat Nouri er goed aan doet om met Ronke naar de heide te gaan? Wat vind je ervan dat hij zelf ook een reden heeft om naar de heide te gaan?
- Nouri heeft tijdens het gamen veel contact met Stardust, iemand die hij niet kent. Wat vind je ervan dat hij Stardust wil ontmoeten?

2.4. Stijl

- De auteur gebruikt veel vergelijkingen in zijn verhaal. Kan je een voorbeeld geven? Welke vind jij het mooist? (“Het rook er een tikje schimmelig en zoet teglijk, als een overrijpe perzik.” (p.11); “’s Nachts smaakt de lucht fris en soms zelfs een beetje zoet, net als een kiwi. En gouden kiwi’s vind ik de lekkerste. Mijn nacht is een goude kiwi met ontelbaar veel pitjes als sterren erin.” (p.23); “Ik probeerde als een koorddanseres op één rechte lijn te lopen...” (p.127); ...)

- Elk verhaaldeel heeft een kleine tekening (Sterrenjagen – een paar gympen; Als ik een ster inslik – een telescoop; Heide – een tandem; Stardust – een beeld met wolvenkop; Het zoveelste zintuig – een meteoriet). Vind je deze voorwerpen passen bij de verhaaldelen? Wat valt je op aan de tekeningen? (ze zijn zwart-wit, lijken een beetje wazig, alsof je ze niet scherp ziet en er geen kleur is; ...)

2.5. Vertelperspectief / structuur

- Het verhaal wordt verteld door ik-figuur Ronke. Als je de achterflap nog niet gelezen hebt, weet je nog niet dat Ronke blind is. Wanneer kom je dat te weten? Pas als iemand anders over Ronkes blindzijn begint. “Ik bedoel: voelt dat voor jou ook zo, Ronke, alsof het altijd nacht is?” (p.23). Waarom vertelt Ronke er niet eerder over, denk je? (voor Ronke is haar blindzijn een gegeven; dat hoeft ze niet steeds te benoemen, alleen voor anderen is het bijzonder) Staan er eerder in de tekst al aanwijzingen dat Ronke blind is? (ze raakt zomaar verstrikt in de heidestuiken en kan daar zelf niet uitkomen; als ze iemand voor het eerst beschrijft, doet ze dat met geuren; het kan haar niet schelen welke kleur haar gympen hebben...)
- Het verhaal bestaat uit vier langere ongenummerde delen (Sterrenjagen, Als ik een ster inslik, Heide, Stardust) en een vijfde, korter ongenummerd deel (Het zoveelste zintuig (plus één)). Wat valt je op aan deze deeltitels? (drie van de titels van de langere delen bevatten het woord ster; eentje niet) Waarom heeft de auteur juist voor deze titels gekozen, denk je?

2.6. Einde

- Wat vind je ervan dat het vijfde en laatste deel zoveel korter is dan de andere delen? Had de auteur het ook kunnen weglaten? Het vijfde deel bevat de ontknopning van de verhaallijn over Nouri en zijn opa. En Ronke durft weer naar Zeezicht-aan-Zee om echt te rennen.
- Op welke manier zijn het laatste deel en het tweede deel met elkaar verbonden? Wat vind je van het verschil tussen de antwoorden van Ronkes vader en Nouri? In het tweede deel vertelt Ronke over het ongeluk op het strand van Zeezicht-aan-Zee en hoe haar ouders haar proberen op te vrolijken met een spelletje met Smarties: “‘Als ik een ster inslik, wat gebeurt er dan?’ Papa begon te lachen. ‘Vooral niet doen! Je zou je kunnen branden.’ ‘Je moet je tong eerst goed met speeksel natmaken,’ zei ik. ‘Het sist een beetje, maar dan lukt het wel.’” (p.39) In het laatste deel eten Ronke en Nouri alle Smarties van het zonnestelsel in Ronkes kamer op: “‘Als ik de zon inslik,’ vroeg ik. ‘Wat gebeurt er dan?’ ‘Nouri grinnikte. ‘Probeer het gewoon, dan merk je het vanzelf.’ Ik maakte mijn tong goed nat. De zon siste een beetje in mijn mond.” (p.166)

2.7. Sfeerschepping

- Op de achterflap staat dat “De nacht van Ronke” over een verrassend en spannend avontuur gaat. Waar wordt het verhaal voor jou spannend? (bijvoorbeeld als Ronke in haar eentje naar het observatorium gaat; of wanneer Ronke en Nouri samen naar de bunker gaan; of wanneer het nog niet duidelijk is of Nouri op tijd is om zijn opa te ontmoeten)

3. VERWERKING

MATERIAAL

- wit papier
- potlood/fijnlijner
- kleurpotloden/stiften

- Maak bij de vijf verhaaldelen een nieuwe tekening in zwart-wit.
- “Als je rent verzin je een verhaal. Iedere stap is een woord, ieder baantje is een zin, achter iedere bocht schuilt een avontuur.” (p.13) Kies zelf een beginzin van een van de hoofdstukken, zoals “Het was muisstil in het observatorium.” (p.24) of “ ’s Middags fietsten we naar het zwembad.” (p.47). Verzin hier een kort verhaal of een scène bij.

- Schrijf een elfje (dichtvorm) over de nacht. Verzamel eerst allerlei woorden waaraan je moet denken bij het woord nacht (zie "0. Voor het lezen"). Gebruik een aantal van die woorden voor je elfje. Wil je je elfje voorlezen?
- "Misschien is fantasie ook wel een zintuig. Je zoveelste zintuig, net als je oren, je neus of de smaakpapillen in je mond!" (p.53) Doe je ogen dicht en denk aan een attractie op de kermis, aan een wandeling hoog in de bergen of aan een andere situatie. Wat zie je, wat hoor je, wat voel je, wat ruik je, wat proef je, welke kant ga je op? Vertel erover, als je wil, of maak er een tekening van.

Verder werken rond het boek

Kijk voor meer lessuggesties bij "De nacht van Ronke" op leesplan.nl.

<https://www.leesplan.nl/nl/basisonderwijs/praktische-tips>

4. VERDER LEZEN

- Het meisje en de soldaat / Aline Sax (De Eenhoorn, 2013) – blind zijn
 - Strijd om de kathedraal / Jacques Vriens (Van Holkema & Warendorf, 2012) – blind zijn
 - Blikschade / Lieneke Dijkzeul (Lemniscaat, 2006) – blind zijn
 - Ik moet dit doen / Maren Stoffels (Leopold, 2020) – vakantiecamp
 - Alles wat je wilt weten over sterren en planeten / Joe Rathigan, Rain Newcomb (Deltas, 2021) – sterrenkunde
 - Sterrenkijken / Gerard Janssen en Maartje Kuiper (ill.) (Snor, 2020) – sterrenkunde
 - De ontdekking van de ruimte / Govert Schilling (Luitingh-Sijthoff, 2017) – sterrenkunde
-

Juryleden kunnen online op de boeken reageren. Ga naar www.deleesjury.be, klik op 'Lezen' en dan op de juiste leeftijdsgroep en het boek in kwestie.